

Kort status – vandplaner og vandløb

- 1. generations vandplaner
- Juridiske skridt
- 2. generations vandområdeplaner

1. generations vandplaner

Vandplanerne blev – endnu engang – fremlagt i deres endelige form den 30. oktober. Forud var gået i alt seks høringer, en underkendelse af Natur- og Miljøklagenævnet, skarp kritik fra Rigsrevisionen, og de var forsinket i knap fem år, idet de skulle være fremlagt den 22. december 2009.

Der er en række grundlæggende problemer ved vandplanernes grundlag og indhold. Til trods for disse alvorlige fejl og mangler, er der dog sket visse forbedringer på vandløbsområdet:

	Km vandløb i planerne	Km vandløb med indsats
2009 – Grøn Vækst	28.000	7.100
Justering undervejs	22.000	Ca. 5.000
Endelige planer	19.000	600

Med aftalen om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014, blev det besluttet, at virkemidlet ændret vandløbsvedligeholdelse skulle udgå af vandplanerne. Det gælder både for 1. og den kommende 2. generation af planer.

Tilbage står nu kun vandløbsindsatser, hvor der skal udbetales erstatning, hvis de påvirker dyrkning mv., som det kendes i forvejen fra restaurerings- og reguleringssager. Der er klagemulighed til disse tiltag, som det kendes fra tilsvarende projekter i dag. Der er kun ca. 600 km indsats tilbage, og det er langt fra sikkert, at man når at gennemføre dem alle.

Der er dog fortsat en lang række alvorlige fejl i vandplanerne, ikke mindst på vandløbsområdet, herunder fx:

- For mange vandløb er taget med i planerne – vandløb med oplande < 10 km² skal iht. EU-vejledningerne ikke tages med. Et groft skøn peger på, at det rette tal er 10.000 km i stedet for 19.000 km
- De inkluderede vandløb er fejlkarakteriserede; alt for mange kaldes naturlige, selv om de er enten kunstige eller stærkt modificerede. Fx tages der konsekvent ikke stilling til dokumentation med ældre kortbilag end de høje målebordsblade fra 1842 og frem.
- Der tages ikke hensyn til de hydromorfologiske forhold; mange vandløb vil kræve en så stor indsats for at opfylde alle miljømål for fauna, fisk, planter og bundlevende alger, at det vil kræve omfattende restaureringer – og dermed vil blive alt for dyrt. De burde derfor undtages for indsats grundet uforholdsmæssigt store omkostninger

- Der er fortsat ikke styr på dræneffekterne ved at gennemføre tiltag, der forringer afvandingsevnen
- Der forligger fortsat ikke grundige konsekvensberegninger
- Der mangler inddragelse af lodsejere
- Ændret/reduceret vedligeholdelse er fortsat indirekte en del af vandplanerne, til trods for, at virkemidlet officielt blev fjernet med aftale om Vækstplan for fødevarer. Det stadig fremgår af retningslinjerne og bilag 7 vedr. støtteparametre for vandløbsindsatsen.

Juridiske skridt

Landbrug & Fødevarer har taget en række juridiske skridt i forhold til vandplanerne. De blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet i begyndelsen af 2012, kort efter fremlæggelsen af vandplanerne ved udgangen af 2011. I december 2012 underkendte klagenævnet planerne, og Danmark var igen uden gyldige vandplaner.

Sideløbende med klagen, stævnedes Landbrug & Fødevarer Miljøministeriet. Der blev anlagt to retssager på vegne af et antal landmænd; én mod selve vandplanerne og én med påstand om ekspropriation.

Den første retssag tabte staten med et brag. Kammeradvokaten smed håndklædet i ringen, og Landbrug & Fødevarer blev tilkendt en for den slags sager historisk stor erstatning sager på 1 million kroner.

Ekspropriationssagen føres fortsat. I starten af oktober blev den omdefinert, da en del af tiltagene var fjernet (ændret vandløbsvedligeholdelse og efterafgrødekravet). Herefter omhandler den næsten udelukkende randzoner.

2. generations vandområdeplaner

2. generation af vandområdeplaner skal sendes i seks måneders offentlig høring senest den 22. december 2014. Planerne forventes at indeholde forskellige indsatskrav på bl.a. vandløbs- og kvælstofområdet.

I henhold til aftale om Vækstplan for Fødevarer fra april 2014 og de efterfølgende afrapporteringer fra vandrådene, vil vandløbsindsatsen, der forventes at omfatte 1.600-2.200 km vandløbsstrækninger, udelukkende ske mod erstatninger til de evt. berørte lodsejere.

Virkemidlet ændret vandløbsvedligeholdelse er taget væk, men der er fortsat en række udeståender, herunder:

- For mange vandløb er taget med
- For mange af de inkluderede vandløb er karakteriseret som naturlige
- Der peges muligvis fortsat på, at reduceret vedligeholdelse skal tilstræbes af vandløbsmyndigheden (retningslinjerne og bilag 7 om støtteparametre i de nuværende planer)

Det forventes, at udkast til vandområdeplaner vil indeholde et yderligere bruttoindsatsbehov på kvælstofområdet for de enkelte oplande. Det endelige indsatsbehov vil formentlig blive fastsat efter høringsperioden.

Januar 2015